

Dosarul nr. 2ra-893/2023
2-19088384-01-2ra-27062023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Cotorobai, L. Pruteanu, I. Cotruță)

Î N C H E I E R E

12 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, reprezentati de avocatul Georgeta Lupea,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Chian, succesor în drepturi Raisa Mudreac, împotriva lui Eugeniu Parlui, Grației Parlui, Jan Tartacuța și Irinei Tartacuța, intervenienți accesorii executorul judecătoresc Vlad Zaporojan și notarul Tatiana Durnescu cu privire la declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare și recunoașterea dreptului de proprietate,

împotriva deciziei din 28 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 29 martie 2019, Serghei Chian, reprezentat de avocatul Eugeniu Glușenco, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Eugeniu Parlui, Grațielă Parlui, Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, solicitând declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a imobilului, încheiat între Eugeniu Parlui și Grațielă Parlui, în calitate de vânzători și Jan Tartacuța, în calitate de cumpărător, autentificat de notarul public Tatiana Durnescu, înregistrat sub nr. 6885 din 03 noiembrie 2014, recunoașterea dreptului de proprietate asupra apartamentului menționat și încasarea cheltuielilor de judecată. Totodată, a solicitat ca, hotărârea judecătorească să servească drept temei pentru efectuarea modificărilor în registrul bunurilor imobile.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că, la data de 15 septembrie 1994, împreună cu părinții săi Tamara Chian și Alexandr Chian, au privatizat apartamentul nr. xxxxx din str. xxxxx, nr. xxxxx, mun. Chișinău, conform certificatului seria: AA nr. xxxxx, eliberat de Departamentul Privatizării al Republicii Moldova. La 30 decembrie 1994 a încheiat contractul de vânzare-cumpărare, transmitere-primire a locuinței în proprietate privată, autentificat notarial, înregistrat în Registrul bunurilor imobile sub nr. xxxxx. Ulterior, părinții au decedat.

La data de 25 martie 2016, la perfectarea buletinului de identitate a aflat că apartamentul menționat nu-i aparține din 29 august 2014, fiind radiat de la domiciliu. Deși până în luna aprilie, anul 2016, a domiciliat în apartament. Niciodată nu i-a fost înaintată vreo pretenție și nu s-a solicitat evacuarea din apartament.

În cadrul verificării acestei situații, s-a stabilit că la 23 octombrie 2013 a fost emisă hotărârea Judecătorei Centru, mun. Chișinău, în cauza nr. 2-4684/13, care a constituit prima etapă în deposedarea de apartament. Hotărârea a fost emisă datorită existenței unei datorii pentru serviciile comunale față de Î.M.G.F.L. nr. 8 în sumă de 13 235,01 lei, aceasta fiind suma care a servit pretext pentru însușirea apartamentului din centrul or. Chișinău.

Reclamantul a precizat că nu a participat în procesul de judecată menționat, nu a fost înștiințat despre examinarea acestui dosar, data ședinței, nu a fost citat și nu i s-au prezentat informații care trebuia și avea dreptul să le cunoască.

La data de 11 iulie 2016, în rezultatul examinării cererii de revizuire înaintate, hotărârea judecătorească menționată a fost anulată, fiind notat acest fapt în Registrul bunurilor imobile. Prin încheierea din 05 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, nr. 2-4684/13, cererea de chemare în judecată a fost scoasă de pe rol, dispărând ultimul temei în baza căruia apartamentul a fost scos la licitație și înstrăinat.

Apartamentul ce-i aparținea cu drept de proprietate a fost scos la vânzare prin licitație, fără a fi informat, peste puțin timp de la pronunțarea hotărârii din 23 octombrie 2013. Licitația a fost desfășurată la 23 iunie 2014. Drept urmare, Grațielă Parlui și Eugeniu Parlui au devenit proprietarii apartamentului aflat în centrul capitalei, cu suprafața de 51 mp, pentru suma de 79 600 de lei, ceea ce constituia, la acel moment, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, suma de 4 188 de euro.

Prin încheierea nr. 25-174/14 din 29 iulie 2014 a Judecătorei Ialoveni, licitația a fost confirmată, constituind a doua etapă a deposedării. În final, acest act judecătoresc a fost anulat prin decizia nr. 2r-902/17 din 29 iulie 2016 a Curții de Apel Chișinău. Iar prin încheierea nr. 25-174/2014 din 05 decembrie 2017 a Judecătorei Hîncești, intrată în vigoare la 20 decembrie 2017, a fost scos de pe rol demersul executorului judecătoresc Vlad Zaporojan despre confirmarea rezultatelor licitației publice din 23 iunie 2014 de vânzare a locuinței situate în mun. Chișinău str. xxxxx, nr. xxxxx, ap. xxxxx, ce a aparținut cu drept de proprietate debitorilor Alexandr Chian, Serghei Chian și Tamara Chian. Încheierea a fost notată în Registrul bunurilor imobile.

La data de 12 august 2014, a fost întocmit actul de predare-primire a apartamentului, fără ca licitatorii și adjudecatarii să iasă la fața locului. La data de 03 noiembrie 2014, Grațielă Parlui și Eugeniu Parlui au vândut apartamentul lui Jan Tartacuța și Irinei Tartacuța.

Reclamantul a afirmat că despre înstrăinarea apartamentului nu a cunoscut. Nimeni nu a venit să vadă apartamentul, nu a fost prezentat cuiva și nu a fost cerută evacuarea din apartament.

La data de 06 aprilie 2016, nefiind la domiciliu, câteva persoane necunoscute au forțat ușa de la intrare, au intrat în apartament și au sustras bunurile personale, încărcându-le într-o mașină. De atunci nu locuiește în apartament.

Actele ce au stat la baza dobândirii de către GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui a dreptului de proprietate asupra imobilului menționat și ulterior au servit temei de înstrăinare a bunului către Jan Tartacuța, au fost anulate. Reclamantul a fost lipsit de dreptul de proprietate în mod ilegal. Contractul de vânzare-cumpărare nr. 6885 din 03 noiembrie 2014 încheiat între GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui, în calitate de vânzător și Jan Tartacuța, în calitate de cumpărător, este un act fictiv. Actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este lovit de nulitate absolută, deoarece în cazul acestui act lipsește unul din elementele definitorii ale actului juridic consfințit în art. 195 din Codul civil - intenția de a da naștere, modifica, sau stinge drepturi și obligații civile. Manifestarea de voință în cazul actului juridic fictiv este falsă și are ca scop inducerea în eroare a altor persoane, creând aparența existenței actului juridic în realitate.

Reclamantul a declarat că GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui erau conștienți de faptul că actele ce au constituit temei de dobândire a dreptului de proprietate asupra apartamentului, vor putea fi anulate de către instanța de judecată, în situația în care procedurile desfășurate erau ilegale și în lipsa sa, iar prețul achitat pentru bunul respectiv a fost unul derizoriu și simbolic. GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui prin înțelegere prealabilă cu Jan Tartacuța au încheiat fictiv contractul nr. 6885 din 03 noiembrie 2014 cu privire la înstrăinarea bunului imobil, pentru a evita pierderea dreptului de proprietate asupra acestuia. Jan Tartacuța nici nu a examinat locuința care intenționa să o procure. Serghei Chian locuia în apartament, iar ușa fiind încuiată, pârâtul nici nu ar fi avut acces în interiorul acestuia. În cazul în care Jan Tartacuța intenționa să încheie un act care să producă efecte juridice, ar fi pretins să vadă mai întâi bunul ce urma să-l procure și ar fi constatat că nu poate avea acces în interiorul acestuia, or, nici predecesorii săi, GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui nu aveau acces în apartamentul litigios. Jan Tartacuța fie ar fi refuzat procurarea apartamentului respectiv, fie ar fi pretins de la GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui să le transmită în folosință și posesie nemijlocită bunul liber de orice viciu material și juridic, fie ar fi demarat personal procedura de evacuare.

În pofida faptului că la încheierea contractului locuia în acesta apartament, părțile au inserat în pct. 5 al contractului că „vânzătorul declară sub responsabilitate proprie că la ziua semnării prezentului contract, imobilul ce se vinde /.../ este liber de orice vicii de natură juridică și/sau materială, este liber de orice drepturi ale terților”. Aspectul că apartamentul nu era liber de orice vicii de natură juridică și/sau materială și nici liber de orice drepturi ale terților, era un lucru evident și care putea fi constatat imediat ce Jan Tartacuța ar fi intenționat să intre în locuință. Părțile în mod intenționat au redat în contractul de vânzare-cumpărare o situație denaturată în privința apartamentului, or, Jan Tartacuța nu era interesat de obținerea în natură a apartamentului. GrațIELA Parlui și Eugeniu Parlui nu aveau intenția de a preda, iar Jan Tartacuța de a prelua apartamentul, singurul scop urmărit de către pârâți era acela de a crea aparența unui act juridic valabil, ce l-ar împiedica să revendice apartamentul de care a fost deposedat ilegal, prin invocarea faptului că acesta a fost transmis cu titlu oneros în proprietatea terțelor persoane.

Pe parcursul unui an și cinci luni, din momentul înregistrării dreptului de proprietate asupra bunului, Jan Tartacuța nu a pretins la părăsirea locuinței „procurate”, nu i-a înaintat pretenții față de reclamant și nu s-a adresat în instanța

cu cerere de evacuare. Pe lângă faptul că înainte să procure apartamentul, Jan Tartacuța nu a fost interesat să examineze apartamentul, nici nu a pretins și nu a întreprins acțiuni legale de evacuare din acel apartament. Pârâții în mod intenționat nu au întreprins măsuri de evacuare, or, în caz contrar ar fi aflat imediat că nu mai este proprietarul apartamentului și ar fi acționat prompt în vederea restabilirii ordinii de drept și revendicării locuinței sale. Scurgerea unui termen cât mai îndelungat de la pierderea dreptului de proprietate asupra apartamentului, constituia un factor favorabil pentru pârâți.

Prin încheierea consemnată în procesul-verbal al ședinței de judecată din 29 iunie 2020, executorul judecătoresc Vlad Zaporojan și notarul Tatiana Durnescu au fost atrași în proces în calitate de intervenienți accesorii.

Ulterior, la xxxxx, reclamantul Serghei Chian a decedat, conform certificatului de deces.

Prin încheierea din 03 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, reclamantul Serghei Chian a fost înlocuit cu succesorul său în drepturi, Raisa Mudreac.

Prin hotărârea din 17 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Serghei Chian, succesor în drepturi Raisa Mudreac și s-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr. 6885 din 03 noiembrie 2014, încheiat între Eugeniu Parlui, Grațiela Parlui și Jan Tartacuța, asupra bunului imobil - apartamentul nr. xxxxx, situat în mun. Chișinău, str. xxxxx, nr. xxxxx, număr cadastral xxxxx, autentificat de notarul public Tatiana Durnescu. S-a recunoscut dreptul de proprietate asupra apartamentului menționat după succesorul în drepturi al lui Serghei Chian, Raisa Mudreac. Totodată, s-a indicat că, hotărârea dată servește ca temei pentru operarea modificărilor în Registrul bunurilor imobile, deținut de IP „Agenția Servicii Publice”. S-a încasat în mod solidar de la Eugeniu Parlui, Grațiela Parlui, Jan Tartacuța și Irina Tartacuța în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 2 700 de lei.

În dezacord cu hotărârea primei instanței, Jan Tartacuța, reprezentat de avocatul Radu Rusanovschi, a declarat apel.

Prin decizia din 28 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Jan Tartacuța, reprezentat de avocatul Radu Rusanovschi și s-a menținut hotărârea din 17 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției instanța de apel a considerat întemeiat raționamentul instanței de fond privind admiterea acțiunii înaintate de Serghei Chian, înlocuit cu succesorul său în drepturi, Raisa Mudreac.

Cu trimitere la prevederile art. 753 alin. (1), art. 195, art.199 alin.(1),(2), art.217 alin.(1), (2), (3), art. 220 alin.(1), (2), art.221 alin.(1) din Codul civil, a menționat că după natura interesului ocrotit prin norma încălcată, art.216 din Codul civil distinge nulitatea absolută și relativă a actului juridic. Este absolută - acea nulitate care sancționează nerespectarea, la încheierea actului juridic, a unei norme care ocrotește un interes general, obștesc. Totodată, este relativă - acea nulitate care sancționează nerespectarea, la încheierea actului juridic, a unei norme care ocrotește un interes particular, individual, personal.

Potrivit doctrinei- nulitatea este sancțiunea care se aplică în cazul în care la încheierea actului juridic civil nu se respectă condițiile de valabilitate. Nulitate este mijlocul prevăzut de lege pentru a asigura respectarea condițiilor de valabilitate a

actului juridic. În măsura în care un act juridic concret nu respectă aceste condiții, el este lipsit de efectele sale prin intermediul nulității.

Pornind de la pretențiile adresate judecății, examinând probele administrate pentru dovedirea celor invocate și raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speța, instanța de apel a considerat că instanța de fond just a stabilit că contractul de vânzare-cumpărare nr. 6885 din 03 noiembrie 2014, încheiat între Eugeniu Parlui, Grațiela Parlui și Jan Tartacuța, asupra bunului imobil - apartamentul nr. xxxxx situat în mun. Chișinău, str. xxxxx, nr. xxxxx, cu numărul cadastral xxxxx, sunt lovite de nulitate absolută, deoarece la încheierea acestora, consimțământul nu a fost exprimat cu intenția de a produce efecte juridice.

Astfel, s-a constatat cu certitudine că prin decizia din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost anulată încheierea din 29 iulie 2014 a Judecătoriei Ialoveni, prin care s-a constatat legalitatea procedurii de organizare a licitației publice de executorul judecătoresc Vlad Zaporojan din 23 iunie 2014 de vânzare a ap. xxxxx din str. xxxxx, mun. Chișinău, care a aparținut cu drept de proprietate debitorilor Tamara Chian, Alexandr Chian, Serghei Chian, adjudecată de Eugeniu Parlui (f.d.32).

Prin decizia din 29 iunie 2017, Curtea de Apel Chișinău a constatat că la data emiterii încheierii de confirmare a licitației, precum și în perioada desfășurării licitației, proprietarii bunului imobil, familia Chian, nu a fost înștiințată.

Un alt act judecătoresc de dispoziție cu referire la confirmarea legalității procedurii de organizare a licitației publice de executorul judecătoresc Vlad Zaporojan din 23 iunie 2014, nu a fost emis, or, prin încheierea din 05 decembrie 2017 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, a fost scos de pe rol demersul executorului judecătoresc Vlad Zaporojan despre confirmarea rezultatelor licitației publice din 23 iunie 2014, respectiv, procesul-verbal de licitație nu a fost confirmat. Prin urmare, actele care au stat la baza dobândirii de către Eugeniu Parlui și Grațiela Parlui a dreptului de proprietate asupra apartamentului litigios și care ulterior au servit temei de înstrăinare lui Jan Tartacuța, au fost anulate.

Instanța de apel a conchis că prin decizia din 29 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, Serghei Chian a fost repus în poziția inițială, în cea de până la începerea procesului de organizare a licitației publice din 23 iunie 2014. Or, Serghei Chian a fost repus în dreptul de proprietate asupra ap. xxxx din str. xxxxx, mun. Chișinău. În atare situație, odată ce Serghei Chian a fost repus în poziția inițială, adică în dreptul de proprietate asupra apartamentului litigios, prin esența legii, toate actele juridice încheiate în privința ap. xxxxx din str. xxxxx, mun. Chișinău, în lipsa și fără consimțământul acestuia, sunt lovite de nulitate absolută.

Din cele menționate se atestă faptul că contractul de vânzare-cumpărare nr. 6885 din 03 noiembrie 2014, lezează dreptul de proprietate a lui Serghei Chian.

Instanța de apel a apreciat critic alegația apelantului Jan Tartacuța precum că este cumpărător de bună-credință, deoarece a achitat impozitele, a elaborat acte referitor la reconstruirea bunului imobil, a efectuat lucrări de reconstrucție. La acest capitol, a reținut că în condițiile speței date, nu poate fi reținută buna-credință a acestuia, deoarece se combate cu înscrisurile anexate la materialele dosarului, și anume, la data de 03 noiembrie 2014, când a fost perfectat contractul de vânzare-cumpărare, de bunul imobil litigios se folosea Serghei Chian și nicidecum

copârâții/vânzătorii Eugeniu Parlui, Grațiela Parlui. Or, Serghei Chian a domiciliat permanent în bunul imobil, inclusiv la data de 03 noiembrie 2014 și până în martie- aprilie 2016, aflând că nu mai este proprietar când și-a perfectat actul de identitate, iar cumpărătorul Jan Tartacuța nu a combătut argumentul părții reclamante, referitor la faptul că în bunul imobil litigios a locuit Serghei Chian că acesta s-a folosit de bunul imobil, dar nu acesta.

Cât privește alegația apelantului că a achitat impozitele pentru bunul imobil litigios, a reținut că pârâtul Jan Tartacuța a început să achite impozitul începând cu anul 2016, întrucât, în iunie 2015 a primit pretenție din partea vecinei apartamentului 35, cu privire la repararea prejudiciului material (f.d.64-66) și au fost achitate pentru anii 2016, 2017, 2018, dar nu a început a achita imediat după ce a cumpărat bunul imobil.

Prin prisma art. 94 alin.(1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a considerat că instanța de fond întemeiat a încasat în mod solidar de la Eugeniu Parlui, Grațiela Parlui, Jan Tartacuța, Irina Tartacuța în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 2 700 de lei.

La 23 mai 2023, Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, reprezentați de avocatul Georgeta Lupea, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 28 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, recurenții au invocat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și pasibilă casării prin prisma prevederilor art.432 alin. (2) lit. a), c), alin. (4) din Codul de procedură civilă. Instanța de apel în mod eronat a aplicat normele de drept material, greșit a apreciat circumstanțele pricinii, fără a da apreciere corespunzătoare probelor din dosar.

Totodată au menționat că dreptul de proprietate a fost dobândit prin contract de vânzare-cumpărare, acționând cu bună-credință față de proprietar, fiind aplicabile prevederile art.320 alin. (2) din Codul civil. În temeiul art.9, 307 din Codul civil, în vigoare la momentul încheierii actului, buna-credință se prezumă, reaua - credință necesită a fi dovedită. Conform art.506 alin. (4) din Codul civil, în vigoare la momentul încheierii actului juridic, este de bună-credință cel care dobândește dreptul real întemeindu-se pe cuprinsul registrului, dacă la data dobândirii dreptului, nu a fost notată o acțiune prin care se contestă cuprinsul lui sau dacă din titlul dobânditorului nu rezultă nemijlocit vreo neconcordanță între registrul bunurilor imobile și situația juridică reală. De la data încheierii contractului de vânzare-cumpărare și până la data înregistrării lui în Registrul bunurilor imobile, reclamantul Serghei Chian nu a notat o acțiune prin care se contestă cuprinsul lui, inclusiv din titlul dobânditorului nu rezulta nemijlocit vreo neconcordanță între registrul bunurilor imobile și situația juridică reală. La momentul încheierii acestui act juridic și înregistrarea lui în registrul bunurilor imobile, asupra acestui bun nu a fost instituită nici o grevare, interdicție, sau sechestru. Astfel, dobânditorul care a achiziționat bunul de la o persoană neîndreptățită de a dispune de acest bun, dar care era înregistrat în registrul public, se va considera de bună credință și se poate opune revendicării bunului. În context s-au referit la jurisprudența Curții Europene, în cauzele Gladysheva vs Rusia din 06 decembrie 2011, Pchelintseva și Others vs Rusia din 17 noiembrie 2016, se

deduce că înalta Curte protejează proprietarii-cumpărători de bună-credință, reiterând că eșecul unei autorități statale în a aprecia proporționalitatea, atunci când a dispus evacuarea unui cumpărător de bună-credință dintr-un imobil dobândit în mod fraudulos de către proprietarul precedent constituie încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1, adițional la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

Recurenții au afirmat că contractul prin sine este un act de voință și din acest motiv, îi sunt proprii toate elementele ce au un caracter psihologic prin care sunt caracterizate actele exercitate în mod volitiv în general. Totodată, contractul nu este doar un act volitiv, dar și un act juridic reglementat de legislația civilă, redând prevederile art.315 alin.(1), art.316 alin.(1), (2), art.453 alin. (1) din Codul civil, art.46 alin.(1), (2) din Constituția Republicii Moldova. Acțiunile intimatului, prin care pur și simplu a solicitat atribuirea dreptului de proprietate asupra unui bun creat din mijloacele lor, constituie o ingerință în dreptul de proprietate, potrivit prescripțiilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (art. 1 al Protocolului 1). La fel, s-au referit la prevederile art.320 alin.(2), art. 322 alin.(2), art.1389 alin.(1) din Codul civil, esența principiului protecției dreptului de proprietate din art. 1 Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și din jurisprudența CEDO; principiul bunei-credințe în exercitarea drepturilor subiective; principiul proprietarului aparent și dispozițiile art.375 alin.(1) din Codul civil.

Recurenții au opinat că examinarea cauzei civile s-a realizat cu încălcarea normelor procesuale, în măsura în care instanța nu a asigurat prezența ambelor părți în ședința de judecată, având în vedere că la 28 februarie 2023, la examinarea apelului, reprezentantul recurenților Lupea Georgeta, a solicitat amânarea ședinței de judecată, din motivul antrenării în alte două ședințe în cauze penale. În pofida acestor solicitări, instanța de apel a dispus examinarea în lipsa reprezentantului apelanților. Astfel, au fost lipsiți de drepturile procedurale, contrar prevederilor art.26 alin.(4) din Codul de procedură civilă.

De asemenea au menționat că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CtEDO, hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CtEDO, hotărârea Airey vs. Irlanda din 09.10.1979). Soluția adoptată de instanța de fond nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil. Din hotărârea contestată rezultă din mijloacele de probă prezentate, se desprinde că instanța de judecată nu a examinat precum și nu s-a expus asupra celor invocate. Urma a se ține cont de faptul că dreptul de proprietate a fost dobândit conform legislației RM în vigoare, reiterând prevederile art.8 alin.(1), art. 9 alin.(1), art. 10 alin.(1), art. 11 lit. a), b), j), art.315 alin.(1), art.316 alin.(1), (2) din Codul civil, art.46 alin.(1), (2) din Constituția Republicii Moldova.

Indiferent de argumentele prezentate, prin hotărârile atacate, instanțele ierarhic inferioare au lăsat impresia că aceasta au dat apreciere unor norme care vin în contradicție cu motivarea instanței, ceea ce potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, constituie o violare a art.6 din CEDO (Helle c. Finlandei, 19.12.1997, par. 59-60). În cauza Suominen c. Finlandei, CtEDO a reținut că o funcție a unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite.

Mai mult ca atât, o hotărâre motivată oferă părții posibilitatea să o conteste, precum și posibilitatea de a revedea decizia de către instanța de recurs. Dreptul la un proces echitabil nu a putut fi considerat efectiv decât dacă cererile și observațiile părților sunt într-adevăr au fost auzite, adică examinate conform normelor de procedură de către tribunalul sesizat. Astfel spus, art. 6 impune „tribunalului” obligația de a proceda la o examinare efectivă a mijloacelor, argumentelor și a elementelor de probă ale părților. Cel puțin pentru a le aprecia relevanța. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat acțiunea posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța Hiro Balani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Copia recursului declarat, prin scrisoarea datată cu 27 iunie 2023 (Vol.II, f.d.161), a fost expediată în adresa intimaților și a fost recepționat la data de 04 iulie 2023 și 05 iulie 2023, conform avizelor de recepție (Vol.II, f.d.163-166).

Intimații nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au depus referințe la cererea de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 28 februarie 2023, iar cererea de recurs a fost depusă la 23 mai 2023.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei integrale a deciziei instanței de apel către participanții la proces, prin intermediul poștei electronice la data de 30 martie 2023 (Vol.II, f.d.128). Astfel, recursul declarat este în termen.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursul declarat de Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, reprezentati de avocatul Georgeta Lupea, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului declarat de Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, reprezentati de avocatul Georgeta Lupea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din motivele ce succed.

În ceea ce vizează recursul declarat de Jan Tartacuța, reprezentat de avocatul Georgeta Lupea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă lipsa împuternicirilor avocatului de a semna și depune în numele lui Jan Tartacuța cererea de recurs.

În materialele cauzei se identifică mandatul avocațial seria MA nr. 1805413 din 06 februarie 2023, în baza contractului de asistență juridică din 03 februarie 2023, pe numele avocatului Georgeta Lupea pentru cauza civilă „Jan Tartacuța, Irina Tartacuța”, însă împuternicirile inserate pe versoul acestuia, inclusiv dreptul de a ataca hotărârea judecătorească, sunt contrasemnate doar de către recurenta Irina Tartacuța, fiind reflectat numele și prenumele ultimei (Vol.II, f.d.95-95 verso). În acest mandat lipsește numele, prenumele și semnătura ce ar atesta delegarea împuternicirilor avocatului de către recurentul Jan Tartacuța, iar un alt mandat avocațial cu împuterniciri în acest sens nu a fost prezentat.

În conformitate cu prevederile art. 8 alin.(1), (2), (3) din Codul de procedură civilă, părțile, alți participanți la proces au dreptul să fie asistați în judecată de către un avocat ales ori desemnat de coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau de un alt reprezentant, în cazurile prevăzute de prezentul cod. Asistența juridică poate fi acordată în orice instanță de judecată și în orice fază a procesului. Modul de acordare a asistenței juridice se stabilește de prezentul cod și de alte legi.

Art. 75 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în proces civil, persoanele fizice își pot apăra interesele personal, prin avocat sau avocat stagiar. Participarea personală în proces nu face ca persoana fizică să decadă din dreptul de a avea avocat.

În temeiul art. 80 alin. (7) din Codul de procedură civilă, împuternicirile date avocatului sau avocatului stagiar se atestă printr-un mandat, eliberat de reprezentat și certificat de avocat.

Art. 81 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează că, împuternicirea de reprezentare în judecată acordă reprezentantului dreptul de a exercita în numele reprezentatului toate actele procedurale, cu excepția dreptului de a semna cererea și de a o depune în judecată, de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului, de a renunța total sau parțial la pretențiile din acțiune, de a majora sau reduce cuantumul acestor pretenții, de a modifica temeiul sau obiectul acțiunii, de a o recunoaște, de a recurge la mediere, de a încheia tranzacții, de a intenta acțiune reconvențională, de a transmite împuterniciri unei alte persoane, de a ataca hotărârea judecătorească, de a-i schimba modul de executare, de a amâna sau eşalona executarea ei, de a prezenta un titlu executoriu spre urmărire, de a primi bunuri sau bani în temeiul hotărârii judecătorești, drept care trebuie menționat expres, sub sancțiunea nulității, în procura eliberată reprezentantului persoanei juridice sau în mandatul eliberat avocatului.

Conform art. 60 alin. (1), (2) din Legea cu privire la avocatură nr. 1260 din 19 iulie 2002, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă. Contractele de asistență juridică încheiate în formă scrisă de avocați și avocați stagiați, investite cu formulă

executorie, au putere de titlu executoriu la data exigibilității creanței și oferă dreptul la executare silită extrajudiciară, fără adresarea unei cereri în instanța de judecată sau către notar, dacă părțile au convenit aceasta, în mod expres, în contract. Împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Pct. 6 subpct. 2 din Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar nr. 158 din 28 februarie 2013, stipulează că, formularul mandatului avocatului conține următoarele elemente obligatorii: pe verso se inserează: a) împuternicirile avocatului; a¹) numele și prenumele clientului; b) semnătura clientului sau, după caz, a avocatului.

Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, în lipsa unui mandat avocațial cu împuterniciri sau unui alt act cu drept de reprezentare pe numele avocatului Georgeta Lupea din numele recurentului Jan Tartacuța, recursul se consideră a fi depus și semnat de o persoană neîmputernicită.

În conformitate cu art. 433 lit.c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

Drept urmare, recursul declarat de avocatul Georgeta Lupea în numele și în interesele lui Jan Tartacuța, este inadmisibil, având în vedere lipsa împuternicirilor ce acordă acest drept avocatului.

Referitor la recursul în partea declarat de către Irina Tartacuța, reprezentată de avocatul Georgeta Lupea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

Partea recurentă a invocat ca temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin.

(2) lit. a), c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reținând că recurenta a făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute de art. 432 alin. (2) lit. a), c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și anume lit. a) și c), neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată și interpretarea eronată a legii, nu a stabilit că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers.

Argumentul avocatului recurenteii, Georgeta Lupea, privind încălcarea normelor procesuale prin examinarea cauzei în lipsa sa la 28 februarie 2023, în situația în care a solicitat amânarea prin cerere nu poate fi reținut, deoarece din materialele cauzei, inclusiv procesul-verbal al instanței de apel atestă că avocatul Georgeta Lupea la data de 06 februarie 2023 a înaintat o cerere de amânarea ședinței din 07 februarie 2023, care a fost admisă (Vol.II, f.d.94,96-97), fiind stabilită următoarea ședință pentru data de 28 februarie 2023. Ulterior, avocatul Georgeta Lupea a solicitat amânarea ședinței din 28 februarie 2023, motivând prin implicarea sa în ședințe în cauze penale, însă instanța de apel a dispus examinarea cauzei în lipsă (Vol.II, f.d.113-114).

De altfel, în conformitate cu art. 206 alin. (5) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

Drept urmare, decade argumentul de examinare a cauzei în instanța de apel la data de 28 februarie 2023 în lipsă, în condițiile în care avocatul Georgeta Lupea înaintase a doua cerere de amânare.

Mai mult, instanța de apel și-a onorat obligația de înștiințare legală a participanților la proces inclusiv a recurenteii Irina Tartacuța la adresa indicată și în recurs, care la examinarea cauzei în apel nu s-a prezentat.

În virtutea art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

În context, Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt, în esență, similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenteii cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat de Irina Tartacuța, reprezentată de avocatul Georgeta Lupea, nu rezultă că instanța de apel a apreciat arbitrar probele, un alt argument pretins de partea recurentă.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Irina Tartacuța, reprezentată de avocatul Georgeta Lupea, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art. 440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Jan Tartacuța și Irina Tartacuța, reprezențati de avocatul Georgeta Lupea, împotriva deciziei din 28 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă